

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอภาพรวมของการวิจัยเรื่องการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ ตามลำดับต่อไปนี้

5.1 บทย่อของการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย

5.2 สรุปผลการวิจัย

5.3 อภิปรายผล

5.4 ข้อเสนอแนะ

โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 บทย่อของการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับของตัวแปรพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต ปทัสถานของกลุ่ม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนและจิตพอเพียงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย จำแนกตามลักษณะชีวิตสังคม

2. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ ตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรในกลุ่มสถานการณ์ว่าส่งผลต่อจิตลักษณะตามสถานการณ์ พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่หรือไม่ อย่างไร

2.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิมของเยาวชนว่าส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่หรือไม่ อย่างไร

2.3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ว่าส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่หรือไม่ อย่างไร

2.4 เพื่อศึกษาอิทธิพลของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่าส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่หรือไม่ อย่างไร

5.1.2 สมมติฐานการวิจัย

โมเดลสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีสมมติฐานย่อยตามเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. ปทัสถานของกลุ่มมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2. การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและจิตพอเพียง และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านจิตพอเพียง รวมทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านจิตพอเพียงและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. จิตพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5. เจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

6. พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพชีวิต

5.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาค ปกติ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและ เอกชน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 7 แห่ง จำแนกเป็น มหาวิทยาลัยในสังกัดภาครัฐ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และมหาวิทยาลัยในสังกัดภาคเอกชน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัย พายัพ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธี สุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 800 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 8 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2-8 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แบบสอบถาม คุณภาพชีวิต แบบสอบถามปทัสถานของกลุ่ม แบบสอบถามการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม แบบสอบถามเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนและ แบบสอบถามจิตพอเพียง โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าอำนาจจำแนกจากการหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ระหว่าง .20 - .73 และมีค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับระหว่าง .70 - .90

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในการ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าความ เบ้ ความโค้ง ค่า Tolerance ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่าสถิติในการหาคุณภาพ เครื่องมือ และใช้โปรแกรม LISREL Version 8.72 ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิง สาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal structural models with latent variable) เพื่อตรวจสอบความ สอดคล้องของโมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ เชิงทฤษฎีกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์

5.2 สรุปผลการวิจัย

5.2.1 ในการศึกษาระดับของตัวแปรพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต ทัศนคติของกลุ่ม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ลักษณะ มุ่งอนาคตควบคุมตนเองและจิตพอเพียงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย จำแนกตามลักษณะชีวสังคม พบว่า ในกลุ่มรวมกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากพ่อแม่ เจตคติด้านความรู้ และลักษณะ มุ่งอนาคตในระดับมากที่สุด ขณะที่พฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ คุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คุณภาพชีวิตด้าน สิ่งแวดล้อม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากครูอาจารย์ การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากเพื่อน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากสื่อ เจตคติด้านรู้สึกและเจตคติด้านแนวโน้มการกระทำในระดับมาก ส่วน การปฏิบัติตามวิถีประชา จารีต กฎหมาย การควบคุมตนเอง ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตนเอง และการ รับรู้คุณความดีพบว่ามีในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อย จำแนกตาม เพศ (เพศหญิง เพศชาย) ชั้นปี (ชั้นปีที่1 ชั้นปี ที่2 ชั้นปีที่3 ชั้นปีที่4 มากกว่าชั้นปีที่4) กลุ่มสาขาวิชา (กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชา สังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์) ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา (รัฐ เอกชน) และประสบการณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (มี ไม่มี) พบว่าในตัวแปรพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่าง แต่ละกลุ่มย่อยมีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นกลุ่ม นักศึกษาที่เรียนในชั้นปีที่มากกว่าชั้นปีที่ 4 ซึ่งมีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ที่สุด สำหรับตัวแปรพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมพบว่ากลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ย่อยมีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมในระดับมากที่สุด ยกเว้น กลุ่มเพศชาย กลุ่ม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มนักศึกษาที่สังกัดอุดมศึกษาเอกชน และกลุ่มนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมในระดับมาก

ในตัวแปรคุณภาพชีวิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มย่อยมีคุณภาพชีวิตทั้งในด้าน ร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นกลุ่มที่เรียนมากกว่า ชั้นปีที่ 4 ที่มีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับมากที่สุด

ในตัวแปรทัศนคติของกลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มย่อยมีการปฏิบัติตาม วิถีประชาในระดับปานกลาง ยกเว้นกลุ่มที่เรียนมากกว่าชั้นปีที่ 4 และกลุ่มที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีการปฏิบัติตามวิถีประชาในระดับมาก สำหรับการปฏิบัติตามจารีต พบว่ากลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มย่อยปฏิบัติตามจารีตในระดับปานกลาง ยกเว้นกลุ่มที่เรียนในชั้นปีที่ 1 กลุ่มที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ และกลุ่มที่สังกัดอุดมศึกษาเอกชน ที่มีการ

ปฏิบัติตามจารีตในระดับน้อย ขณะที่การปฏิบัติตามกฎหมาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มย่อยมีการปฏิบัติตามกฎหมายในระดับปานกลาง

ในตัวแปรการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม พบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มย่อยเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากพ่อแม่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างเพศชายและกลุ่มที่เรียนในชั้นปีที่ 2 ที่เห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากพ่อแม่ในระดับมากที่สุด สำหรับการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากครูอาจารย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มย่อยเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากครูอาจารย์ในระดับมากที่สุด ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในชั้นปีที่ 4 และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากครูอาจารย์ในระดับมากที่สุด ขณะที่การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากเพื่อน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มย่อยเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากเพื่อนในระดับมากที่สุด ส่วนการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มย่อยเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากสื่อในระดับมากที่สุด ยกเว้น กลุ่มที่เรียนมากกว่าชั้นปีที่ 4 ที่เห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากสื่อในระดับมากที่สุด

ในตัวแปรเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มย่อยมีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้ในระดับมากที่สุด ขณะที่มีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มการกระทำในระดับมากที่สุด ยกเว้นกลุ่มหญิง กลุ่มที่เรียนชั้นปีที่ 1 กลุ่มที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้สึกในระดับมากที่สุด

ในตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มย่อยมีลักษณะมุ่งอนาคตในระดับมากที่สุด ขณะที่มีการควบคุมตนในระดับปานกลาง

ในตัวแปรจิตพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มย่อยมีความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณความดี ในระดับปานกลาง ยกเว้นกลุ่มที่เรียนมากกว่าชั้นปีที่ 4 ที่มี การรับรู้คุณความดีในระดับน้อย

5.2.2 ในการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยามมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและได้ศึกษาตัวแปรสำคัญที่พบว่ามีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้คือ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดระเบียบสังคม ได้แก่ ตัวแปรปทัสถานของกลุ่ม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura ได้แก่ ตัวแปรการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม ซึ่งตัวแปรจากทั้งสองแนวคิดนี้ถือว่าเป็นตัวแปรลักษณะของสถานการณ์ ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้แก่ ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต

ควบคุมตน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้แก่ ตัวแปร จิตพอเพียง ซึ่งตัวแปรจากทั้งสองแนวคิดนี้ถือว่าเป็นตัวแปรจิตลักษณะเดิม โดยมีตัวแปรเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวแปรคั่นกลางนั้น จากผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่หลังจากการปรับโมเดลแล้วพบว่า เส้นอิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปร และมีค่าการทดสอบความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ทุกค่า กล่าวคือ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่า = 90.23, df = 84, p-value = .30; RMSE = .01; SRMR = 0.03; GFI = .99; AGFI = .97; และ CN = 1026.16 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่าตัวแปรภายนอกแฝงที่ศึกษา ได้แก่ ปทัสถานของกลุ่ม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรภายในแฝง ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จิตพอเพียง พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรภายในแฝงแต่ละตัวได้ร้อยละ 70, 67, 80 และ 41 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาขนาดและทิศทางอิทธิพลของตัวแปรสาเหตุต่อตัวแปรผลตามเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ พบว่าตัวแปรสาเหตุทุกตัวมีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรผล โดยแต่ละตัวแปรสาเหตุมีอิทธิพลต่อตัวแปรผล ดังนี้

1) ตัวแปรในกลุ่มสถานการณ์

(1) ตัวแปรปทัสถานของกลุ่ม พบว่า ปทัสถานของกลุ่มมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .47 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .21 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .14

(2) ตัวแปรการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม พบว่า การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .84 และ .41 ตามลำดับ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .39 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .51

2) ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะเดิม

(1) ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมีอิทธิพลทางตรงต่อจิตพอเพียง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .82 มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านจิตพอเพียง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .21 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านจิตพอเพียงและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .13

(2) ตัวแปรจิตพอเพียง พบว่า จิตพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .25 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .16

3) ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์

(1) ตัวแปรเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า เจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .46 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .29

4) ตัวแปรพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพชีวิต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .64

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวม (Total effects) พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .80 รองลงมาคือ เจตคติต่อพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จิตพอเพียง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนและปทัสถานของกลุ่ม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .46, .25, .21, และ .21 ตามลำดับ และพบว่าพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .64

จากผลการวิจัยที่ได้สามารถสนับสนุนได้ว่ารูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมมีความเหมาะสมในการนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่ออธิบายสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่าพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผลมาจากลักษณะของสถานการณ์ ได้แก่ ปทัสถานของกลุ่มและการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม จิตลักษณะเดิม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนและจิตพอเพียงและจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันก็พบว่าพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาร่วมด้วย

5.3 อภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการอธิบายพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัย โดยจำแนกประเด็นตามสมมติฐานย่อยของการวิจัยดังนี้

5.3.1 จากสมมติฐาน 1 ที่ว่า “ปทัสถานของกลุ่มมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ คุณภาพชีวิตผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ผล การทดสอบพบว่า ปทัสถานของกลุ่มมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .47 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่าน เจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .21 และมีอิทธิพลทางอ้อม ต่อคุณภาพชีวิตผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .14 จึงสนับสนุนสมมติฐาน 1 เพียงบางส่วน

จากผลการทดสอบชี้ให้เห็นได้ว่าปทัสถานของกลุ่มมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติที่มี ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านเจตคติที่ มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นั่นคือ การที่สังคมมีปทัสถานของกลุ่มหรือมีการ กำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนของสังคมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้คนในสังคม นั้นมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก็ จะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งผลจากการทดสอบที่พบว่าการที่สังคมมี ปทัสถานของกลุ่มหรือมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนของสังคมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้คนในสังคมนั้นมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นพบว่าสอดคล้อง กับงานวิจัยที่ผ่านมาของลินดา สุวรรณดี (2543: 127-128) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมลดปริมาณขยะของนักเรียนใน โรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการรณรงค์ ที่พบว่าผู้ที่รับรู้ ปทัสถานทางสังคมสูง จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมากกว่าผู้ที่รับรู้ปทัสถาน ทางสังคมต่ำ

สำหรับผลการทดสอบที่พบว่าการที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น จะอภิปรายในหัวข้อต่อไป

อย่างไรก็ตามจากผลการทดสอบที่ไม่พบว่าปทัสถานของกลุ่มมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่พบว่ามีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ถือว่าอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลายคาบเกี่ยวกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นวัยที่มีมาตรฐานทางจริยธรรม และมีค่านิยมที่ใช้เป็นหลักในความประพฤติของตนเอง (สุรางค์ไคว้ตระกูล, 2541:93) ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ว่าปทัสถานของกลุ่มจะไม่ใช่อะไรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษา แต่การที่นักศึกษาจะแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามปทัสถานของกลุ่มนั้นจะต้องผ่านกระบวนการคิด การตัดสินใจภายในตนเองเสียก่อน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ปทัสถานของกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ ของสังคมนั้น ไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาปฏิบัติตาม แต่การที่นักศึกษาจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามปทัสถานของกลุ่มนั้น ขึ้นอยู่กับความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก หรือเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของตนเองเป็นสำคัญ

ดังนั้นแม้ว่าผลที่ได้จะไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้บางส่วน แต่ก็สะท้อนให้เห็นได้ว่าถึงแม้ปทัสถานของกลุ่มจะไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ก็พบว่าปทัสถานของกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งการที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นจะเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

5.3.2. จากสมมติฐาน 2 ที่ว่า “การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ผลการทดสอบพบว่า การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .84 และ .41 ตามลำดับ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .39 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .51 จึงสนับสนุนสมมติฐาน 2

จากผลการทดสอบชี้ให้เห็นได้ว่าการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นั่นคือ การที่บุคคลเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งผลจากการทดสอบที่พบว่า การที่บุคคลเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาหลายชิ้น อาทิ งานวิจัยของอารมณีสานานภู (2544) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 2,645 คน พบว่า การได้แบบอย่างที่ดีในการประหยัดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการประหยัดทรัพยากร พฤติกรรมการประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมการประหยัดพลังงานและวัสดุ และพฤติกรรมการประหยัดเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

งานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดในเขตเมือง ที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียวและโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว พบว่า การเห็นแบบอย่างการประหยัดไฟฟ้าจากครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับการประหยัดไฟฟ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

งานวิจัยของนิภาพร โชติสุดเสนห์ (2545: 60-70) ซึ่งศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 400 คน จากมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการประเภทจำกัดรับนักศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ที่พบว่า การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว เป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 2 ของพฤติกรรมการเสริมสร้างและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว และพบอีกว่านักศึกษาที่เห็นแบบอย่างจากบิดามารดามากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวมากด้วย

งานวิจัยของกุหลาบ ไทรโพธิ์ภู (2546) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่พบว่านักเรียนที่เห็น

แบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัวมาก เป็นผู้ที่มียุติกรรมการรักษาความสะอาดทั้ง ส่วนตัวและส่วนรวมมากกว่านักเรียนที่เห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัวน้อย

งานวิจัยของธิดารัตน์ ธนานนท์ (2546) อำนวย ประสิทธิ์พรหม (2540) วิชยานนท์ สุทธิโส (2546) และชโลจิต ธิภัทรพาณิชย์ (2545) ซึ่งพบว่าการเปิดรับข่าวสารจากเพื่อน จากพ่อแม่/ ผู้ปกครอง วิทยุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

งานวิจัยของกนกพิชญ์ จันทรร (2548) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบาง ประการกับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร ส่งผลต่อเจตคติต่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่าง เพื่อนส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

และงานวิจัยของของภคพร ศรีดาว (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งพบว่าการเลียนแบบเพื่อน การเลียนแบบครู สัมพันธภาพของนักเรียนกับผู้ปกครองและลักษณะทาง กายภาพในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ถึงร้อยละ 46.10

สำหรับผลการทดสอบที่พบว่าการที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น จะอภิปรายในหัวข้อต่อไป

5.3.3 จากสมมติฐาน 3 ที่ว่า “ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมีอิทธิพลทางตรงต่อ จิตพอเพียงและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมผ่านจิตพอเพียง และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านจิตพอเพียงและพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ผลการทดสอบพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมีอิทธิพลทางตรงต่อ จิตพอเพียง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .82 มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมผ่านจิตพอเพียง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .21 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ คุณภาพชีวิตผ่านจิตพอเพียงและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .13 จึงสนับสนุนสมมติฐาน 3 เพียงบางส่วน

จากผลการทดสอบชี้ให้เห็น ได้ว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมีอิทธิพลทางตรง ต่อจิตพอเพียง มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านจิตพอเพียง และมีอิทธิพล ทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านจิตพอเพียงและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นั่นคือ การที่บุคคลมี

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองส่งผลให้บุคคลนั้นมีจิตพอเพียง และการที่บุคคลมีจิตพอเพียงก็จะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งผลจากการทดสอบที่พบว่าการที่บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองส่งผลให้บุคคลมีจิตพอเพียงนั้น จากการศึกษาพบว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองจะสามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของอนาคตและสามารถตัดสินใจเลือกกระทำทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อผลในอนาคต รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้ รอได้อย่างเหมาะสม และสามารถให้รางวัลตนเองเมื่อทำดีและลงโทษตนเองเมื่อทำไม่เหมาะสม (วิลาศลักษณ์ ชวัลลดี, งามตา วนินทานนท์ และวิริณธ์ ธรรมนารถสกุล, 2547: 41) ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ว่าการที่บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองน่าจะส่งผลทำให้บุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีจิตพอเพียง ซึ่งหมายถึง การเป็นผู้ที่มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันตน และรับรู้คุณค่าที่ดี นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยหลายชิ้นที่พบผลที่สอดคล้องกันว่าบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมากจะเป็นผู้ที่มีภูมิคุ้มกันตนทางจิตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจิตพอเพียงมากด้วย (นิศากร สนามเขต, 2550; ทองพูล บัวศรี, 2550; จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ, 2551; จุรีพร ภิบาลจันทร์, 2551 ; และวรรณภา กันยาวงศ์, 2551) สำหรับผลการทดสอบที่พบว่าการที่บุคคลมีจิตพอเพียงจะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น จะอภิปรายในหัวข้อต่อไป

อย่างไรก็ตามจากผลการทดสอบที่ไม่พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาจเนื่องมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ แม้จะพบว่ามีความมุ่งอนาคตในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 5.10 คะแนนเต็ม 6 คะแนน) แต่ก็พบว่ามีการควบคุมตนเองในระดับปานกลางเท่านั้น (ค่าเฉลี่ย 3.72 คะแนนเต็ม 6 คะแนน) ซึ่งจากการศึกษาพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตกับการควบคุมตนเองต้องพัฒนาไปด้วยกันจึงจะเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ต้องการ ถ้าจิตลักษณะใดพัฒนาไม่เต็มที่ก็จะทำให้เกิดความบกพร่องทางจริยธรรมได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2540:92-93) นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตด้านเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม เพราะลักษณะมุ่งอนาคตต้องควบคู่กับความสามารถควบคุมตนเอง นั่นคือ ความอยากเป็นอยากได้ผลดีในอนาคตเท่านั้นยังไม่เพียงพอจะต้องใช้ทักษะการควบคุมตนเองที่จะทำให้เกิดขั้นตอนการวางแผนการกระทำอันนำไปสู่การกระทำให้ได้มากขึ้นด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2552: 23) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือลักษณะมุ่งอนาคตจะเป็นส่วนต้นของปรากฏการณ์และการควบคุมตนเองจะเป็นส่วนปลาย ดังนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจะเกิดนมาก่อนแล้วบุคคลต้องใช้ในการควบคุมตนเองในการจัดระเบียบพฤติกรรม และสภาพแวดล้อมเพื่อให้สามารถกระทำพฤติกรรมไปตามที่ได้วางแผนไว้จึงจะ

ประสบความสำเร็จได้ (อุบล เลี้ยววาริณ, 2552: 25) ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่ว่าการศึกษารังนี้จะไม่พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ดังนั้นแม้ว่าผลที่ได้จะไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้บางส่วน แต่ก็สะท้อนให้เห็นได้ว่าถึงแม้จะไม่พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ก็พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตพอเพียง และการที่บุคคลมีจิตพอเพียงนั้นจะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

5.3.4 จากสมมติฐาน 4 ที่ว่า “จิตพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ผลการทดสอบพบว่า จิตพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .25 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .16 จึงสนับสนุนสมมติฐาน 4

จากผลการทดสอบชี้ให้เห็นได้ว่าจิตพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นั่นคือ การที่บุคคลมีจิตพอเพียงจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก็จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งผลจากการทดสอบที่พบว่า การที่บุคคลมีจิตพอเพียงจะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของนิภาพร โชติสุตเสนาห์(2545) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งพบว่า การที่นักศึกษาเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจิตพอเพียงสูงจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวและพฤติกรรมรักษาระเบียบมากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม และงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) ที่พบว่า การมีภูมิคุ้มกันตน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจิตพอเพียงนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมออมเงิน พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี (โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต) อย่างเหมาะสม และพฤติกรรมสนับสนุนให้ผู้อื่นปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับผลการทดสอบที่พบว่า การที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น จะอภิปรายในหัวข้อต่อไป

5.3.5 จากสมมติฐาน 5 ที่ว่า “เจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ผลการทดสอบพบว่าเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .46 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .29 จึงสนับสนุนสมมติฐาน 5

จากผลการทดสอบชี้ให้เห็นได้ว่าเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตผ่านพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นั่นคือ การที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งผลจากการทดสอบที่พบว่าการที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมามากมายขึ้น อาทิ งานวิจัยของช โลจิต รัภัทรพาณิชย์ (2545) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 จำนวน 271 คน พบว่าการที่กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดีจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

งานวิจัยของนิภาพร โชติสุดแสนห์ (2545: 94-96) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งพบว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวและพฤติกรรมรักษาระเบียบมากกว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์น้อย

งานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545: 149-157, 180-185) ซึ่งศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้า ที่พบว่า นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้ามก มีพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัว พฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัว และพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมมากกว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับแรกในทุกพฤติกรรม

งานวิจัยของวิชานนท์ สุทธโส (2546) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความผันแปรกับพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่ง

พบว่าเจตคติเป็นปัจจัยที่มีความผันแปรกับพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของผู้ที่มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอังคณาพรรณ ยิงยืน (2548) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย งานวิจัยของสุภัทร งามรัมย์วงศ์ (2550) ที่ศึกษาเจตคติและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และงานวิจัยของภคพร ศรีดาวเรือง (2550) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่พบว่ายังคงยืนยันผลเช่นเดียวกันว่าเจตคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับผลการทดสอบที่พบว่าการที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น จะอภิปรายในหัวข้อต่อไป

5.3.6 จากสมมติฐาน 6 ที่ว่า “พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพชีวิต” ผลการทดสอบพบว่าพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพชีวิต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .64 จึงสนับสนุนสมมติฐาน 6

จากผลการทดสอบชี้ให้เห็นได้ว่าพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพชีวิต นั่นคือ การที่บุคคลมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งผลจากการทดสอบนี้พบว่าสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มของพฤติกรรมที่ดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยอาจเรียกสั้นๆ ว่า “พฤติกรรมพอเพียง” (เย็นใจ เลาหวิช, 2552: 7) ซึ่งพฤติกรรมที่ถูกจัดว่าอยู่ในกลุ่มของพฤติกรรมพอเพียงนั้น นอกจากจะมีข้อบ่งชี้ที่สำคัญคือต้องเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการที่บุคคลมีจิตพอเพียงตามลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วยังต้องเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่ผลผลิตที่เป็นการปรับตัวได้และสมดุล อันจะนำไปสู่ผลลัพธ์ คือ ความเข้มแข็งถาวรของครอบครัว หน่วยงาน และชุมชน ตลอดจนการมีจิตที่เป็นสุข ซึ่งการที่บุคคลมี “จิตที่เป็นสุข” (Well-being) นั้นถือว่าเป็นลักษณะสูงสุดของการมี “คุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคล” (Quality of life) นั่นเอง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2552: 13, 19-20)

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

5.4.1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมมีอิทธิพลโดยตรง (Direct effects) สูงสุด ต่อพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมมีอิทธิพลโดยรวม (Total effects) สูงสุดต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของนักศึกษาร่วมด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการที่นักศึกษามองเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดที่จะทำให้มีพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าตัวแบบที่เป็นแบบอย่างที่สำคัญที่สุดสำหรับนักศึกษาคือครูอาจารย์ รองลงมาคือ พ่อแม่ สื่อต่างๆ และเพื่อน (โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .79, .72, .57, .56 ตามลำดับ) ดังนั้นถ้าต้องการให้นักศึกษามีพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากการส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการณรงค์ผ่านสื่อต่างๆ แล้ว ยังมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ครูอาจารย์และพ่อแม่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมด้วย ซึ่งอาจทำได้ดังนี้ 1) มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) การเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีส่วนสนับสนุนในกิจกรรม/โครงการต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น โครงการคัดแยกขยะ 3) การใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วยความประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด เช่น การรู้จักปฏิเสธหรืองดการใช้สิ่งของที่เห็นว่าเป็นการทำลายทรัพยากรและสร้างมลพิษให้เกิดขึ้นแก่สิ่งแวดล้อม (Reject) การรู้จักหมุนเวียนนำสิ่งของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) การรู้จักทะนุถนอมบำรุงรักษาสิ่งของที่ใช้ นั้นให้มีอายุคงทนถาวร (Reduce) การรู้จักซ่อมแซมฟื้นฟูสิ่งของเครื่องใช้ที่สึกหรอ (Repair) การรู้จักหมุนเวียนนำสิ่งของที่ทิ้งแล้วหรือเศษสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วกลับมาผ่านกระบวนการผลิตให้สามารถนำไปใช้ได้ (Recycle) และการรู้จักต่อเติมเสริมแต่งสิ่งที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้มากขึ้น (Renewal) 4) ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด และ 5) ยึดมั่นในการประพฤติตนตามขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีของไทย

5.4.1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการมีพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษา อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้พบว่านักศึกษามี

เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้ในระดับมากที่สุด ขณะที่เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มการกระทำในระดับมาก ซึ่งจากผลที่ได้สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษามีความรู้หรือมีการรับรู้การคิดเชิงประเมินค่าเกี่ยวกับประโยชน์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและโทษของการไม่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ดังนั้นถ้าต้องการเพิ่มเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อให้นักศึกษามีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ควรส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความตระหนักหรือเกิดความรู้สึกพอใจในประโยชน์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และไม่พอใจในโทษของการไม่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการกระตุ้นเร้าให้นักศึกษามีแนวโน้มของการกระทำตามความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น ซึ่งอาจทำได้ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรม/โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้นักศึกษามีส่วนร่วม 2) การสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้นักศึกษาได้สร้างสรรค์กิจกรรม/โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 3) จัดประกวดกิจกรรม/โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่นักศึกษาได้สร้างสรรค์ขึ้น และ 4) การให้รางวัลหรือเชิดชูเกียรติสำหรับนักศึกษาที่มีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำกิจกรรม/โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

5.4.1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่าจิตพอเพียงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษา อย่างไรก็ตามในการศึกษารั้งนี้พบว่านักศึกษาทั้งกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย จำแนกตามตามลักษณะชีวิตสังคม มีจิตพอเพียง ทั้งในด้านความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตนและการรับรู้คุณค่าในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งจากผลที่ได้สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาควรได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมให้มีจิตลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ทั้งในด้านความมีเหตุผล ซึ่งหมายถึง ลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวกับการคิด การใช้สติและปัญญาในการแก้ไขเรื่องราวหรือปัญหาต่างๆ โดยอาจเน้นการพัฒนาการคิดแบบสาเหตุ-ผล ซึ่งหมายถึง จิตลักษณะที่เป็นการคิด การรับรู้และความเชื่อว่าจริง หรือข่าวสารที่มีการพิสูจน์ความเป็นสาเหตุและผลตามกฎการเปลี่ยนแปลงไปด้วยกัน กฎการเกิดก่อน และกฎความเที่ยงตรงภายใน จนทำให้เกิดความแน่ใจว่าเป็นสาเหตุและผลกันจริงๆ การพัฒนาการคิดแบบเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งหมายถึง การคิดโดยใช้หลักการ วิธีการของการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา ซึ่งประกอบด้วยการแก้ปัญหาโดยใช้หลักการควบคุมตน หลักการให้นิยามปฏิบัติการและหลักการวัดหรือการศึกษาจากคนจำนวนมาก และการพัฒนาการคิดเหตุผลแบบนิรนัย-อุปนัย-จัดกลุ่ม ซึ่งหมายถึง การลงความเห็น โดยการพิจารณาจากหลักทั่วไปเพื่อสู่กรณีเฉพาะหรือการสรุปหลักทั่วไปโดยนำกรณีเฉพาะหลายกรณีมาอ้างอิง รวมถึงการลงความเห็นโดยวิธีพิจารณาจากกรณีเฉพาะเพื่อจัดเข้ากลุ่มที่เป็นส่วนใหญ่

ด้านการมีภูมิคุ้มกันตน ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลเตรียมตนเองให้พร้อมที่จะรับการโจมตีหรือการชักจูง โดยการรับการโจมตีหรือช่วยอย่างอ่อนๆ ในประเด็นที่กระทบต่อความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อ ซึ่งเมื่อถูกโจมตีเช่นนั้น บุคคลจะหาข้อมูลหลักฐานมาลบล้างการโจมตีนั้นทำให้มีความรู้และเจตคติที่เพิ่มขึ้นจนเกิดภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งมากขึ้นตามไปด้วย โดยอาจเน้นการพัฒนาการมองโลกในแง่ดี ซึ่งหมายถึง วิธีการคิดและความคาดหวังของบุคคลในการปรับตัวเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ท้าทายหรือเมื่อเกิดปัญหาในชีวิต หรือเมื่อเกิดอุปสรรคปัญหา การพัฒนาสติสัมปชัญญะ ซึ่งหมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะหยุดเพื่อที่จะพิจารณาประมวลข้อมูลรอบด้านเพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาท ความขบเสียด ซึ่งหมายถึง จิตลักษณะของบุคคลที่ชอบความท้าทาย สนุกตื่นเต้น ซึ่งโดยส่วนใหญ่ มักเป็นสิ่งที่เป็อันตรายหรือการช่วยจากสิ่งที่ไม่ดี และการจัดการความเครียด ซึ่งหมายถึง จิตลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล หรือความไม่สบายใจ โดยยึดหลักแนวทางการจัดการในทางที่ดีและเหมาะสม

และด้านการรับรู้คุณค่าความดี ซึ่งหมายถึง ภาวะทางจิตใจของบุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์หรือคุณค่าที่ตนได้รับการปฏิบัติอย่างดี จากบุคคลอื่น สิ่งอื่น ก่อให้เกิดความตระหนัก ความซาบซึ้งและความสำนึกที่จะกระทำการตอบแทนทั้งทางตรงและ/หรือทางอ้อม โดยอาจเน้นการพัฒนาการรับรู้คุณค่าความดีของบุคคล ซึ่งหมายถึง ภาวะทางจิตใจของบุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์หรือคุณค่าที่ตนได้รับการปฏิบัติอย่างดีจากบุคคลอื่นซึ่งอาจจะเป็น บิดามารดา ครูบาอาจารย์ เพื่อน พี่น้องญาติ ผู้มีพระคุณ ผู้มีบุญคุณทั้งหลาย ก่อให้เกิดความตระหนัก ความซาบซึ้งและความสำนึกที่จะกระทำการตอบแทนทั้งทางตรงและทางอ้อม การรับรู้คุณค่าความดีของแผ่นดิน ซึ่งหมายถึง ภาวะทางจิตใจของบุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์หรือคุณค่าที่ตนได้รับจากสังคม ประเทศ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความตระหนัก ความซาบซึ้งและความสำนึกที่จะกระทำการตอบแทนทั้งทางตรงและ/หรือทางอ้อม และความอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งหมายถึง ภาวะทางจิตใจที่ไม่กระด้างปราศจากความหยิ่ง โขโส โอหังหรือเห็นความสำคัญของตนกว่าคนอื่น มีความเคารพให้เกียรติแก่ผู้อื่น

5.4.1.4 จากผลการวิจัยที่พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตพอเพียง และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของนักศึกษา อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้แม้จะพบว่านักศึกษาทั้งกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยจำแนกตามตามลักษณะชีวิสังคม มีลักษณะมุ่งอนาคตในระดับมากที่สุด แต่ก็พบว่านักศึกษามีระดับการควบคุมตนเองในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งสะท้อน

ให้เห็นได้ว่านักศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะคาดการณ์ไกลและเห็นความสำคัญของอนาคต เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ยังคงขาดความสามารถในการควบคุมตนเองในการ จัดระเบียบพฤติกรรม และสภาพแวดล้อมเพื่อให้สามารถกระทำพฤติกรรมไปตามที่ได้วางเป้าหมายไว้ จนประสบความสำเร็จได้ หรือยังขาดทักษะในการควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้รอได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นถ้าต้องการเพิ่มลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมของนักศึกษาให้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การมี จิตพอเพียง การมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้นการส่งเสริมให้ นักศึกษามีทักษะในการควบคุมตนเองจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งอาจทำได้โดยการจัด อบรมสัมมนาหรือการเข้าค่ายพัฒนา เป็นต้น

5.4.1.5 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าปทัสถานของกลุ่ม ซึ่งหมายถึง วิธีประชา จาริตและกฎหมาย เป็นตัวแปรสำคัญหนึ่งที่มีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งการที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปนั้น อย่างไรก็ตามพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี ใน จังหวัดเชียงใหม่บางกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เรียนในชั้นปีที่ 1 กลุ่มที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์- มนุษยศาสตร์ และกลุ่มที่สังกัดอุดมศึกษาเอกชน ยังมีการปฏิบัติตามจาริตในระดับน้อย ดังนั้นจึง ควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษากลุ่มดังกล่าวมีการปฏิบัติตามจาริตของสังคมมากขึ้น ซึ่งอาจทำได้ โดยการสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม มีส่วนร่วม ในการกำหนดหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติตามปทัสถานของกลุ่ม

5.4.2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

5.4.2.1 สำหรับนักวิจัยที่สนใจศึกษาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิง สาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย อาจนำโมเดลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไป ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภูมิภาคอื่นๆ เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยน ของโมเดล

5.4.2.2 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่นำเข้ามาร่วมในการอธิบาย พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถอธิบายความแปรปรวน ของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาได้ร้อยละ 80 แสดงว่าน่าจะมีตัวแปรอื่นที่ยัง สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาได้ ดังนั้นใน การวิจัยครั้งต่อไปน่าจะศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่น่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ นักศึกษาเพิ่มเติม

5.4.2.3 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่นำเข้ามาร่วมในการอธิบายคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตของนักศึกษาได้ร้อยละ 41 แสดงว่าน่าจะมีตัวแปรอื่นที่ยังสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตของนักศึกษาได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปน่าจะศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่น่าจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตเพิ่มเติม

5.4.2.4 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าตัวแปรเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษา อย่างไรก็ตามพบว่าตัวแปรสาเหตุในโมเดลนี้ครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ ปทัสถานของกลุ่มและการเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ร้อยละ 70 แสดงว่าน่าจะมีตัวแปรอื่นที่ยังสามารถอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปน่าจะศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่น่าจะส่งผลต่อเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาเพิ่มเติม

5.4.2.5 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าตัวแปรจิตพอเพียงมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษา อย่างไรก็ตามพบว่าตัวแปรสาเหตุในโมเดลนี้ครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองสามารถอธิบายความแปรปรวนของจิตพอเพียงได้ร้อยละ 67 แสดงว่าน่าจะมีตัวแปรอื่นที่ยังสามารถอธิบายความแปรปรวนของจิตพอเพียงได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปน่าจะศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่น่าจะส่งผลต่อจิตพอเพียงของนักศึกษา เพิ่มเติม

5.4.2.6 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี ในจังหวัดเชียงใหม่ ยังควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาลักษณะทางจิตที่สำคัญหลายด้าน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อทั้งพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ได้แก่ การควบคุมตนเอง ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน และการรับรู้คุณค่าความดี ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำข้อค้นพบที่ได้นี้ไปพัฒนาให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในจังหวัดเชียงใหม่มีคุณลักษณะดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น